

ผลการเปลี่ยนแปลง ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จากการทำเหมืองเชิงเกษตร
: กรณีศึกษา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

วิทยานิพนธ์
ของ
นันทนา แสงโพธิ์รัตน์

07 DEC 2004

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏจันทรเกษม เพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการวิจัยและพัฒนาเมือง
มีนาคม 2547

ผลการเปลี่ยนแปลง ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จากการทำท่งเกี่ยวเชิงเกษตร
: กรณีศึกษา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

บทคัดย่อ
ของ
นันทนา แสงโพธิรัตน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏจันทรเกษม เพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการวิจัยและพัฒนาเมือง
มีนาคม 2547

สำนักวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

นันทนา แสงโพธิรัตน์.(2547).ผลการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม.

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การวิจัยและพัฒนาเมือง). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร.สังคิต พิริยะรังสรรค์,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภาพร สิงห์ดี.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของผู้ประกอบการ เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มประชากรในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอพุทธมณฑลจำนวน 150 คน ผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอพุทธมณฑล หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และประชาชนในพื้นที่ จำนวน 25 คน การวิจัยครั้งนี้ได้ผสมผสานการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการใช้แนวคำถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรม และการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย พบว่า

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอพุทธมณฑล เช่น ชาวสวนผลไม้ ชาวสวนกล้วยไม้ ชาวนาบัว และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์ มีการรวมกลุ่มกันเป็นคณะทำงานเพื่อจัดการการท่องเที่ยว การเข้ามาของการท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจของคนในชุมชนดีขึ้น มีรายได้จากการเก็บค่าบริการเข้าชม รายได้จากการขายสินค้าทางการเกษตร และทำให้เกิดการสร้างงานหรืออาชีพใหม่ เช่น การรับจ้างขับเรือ ด้านสังคมทำให้เกษตรกรมีความภูมิใจในอาชีพของตน มีการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ ด้านสิ่งแวดล้อมคนในชุมชนช่วยกันรักษาความสะอาดแม่น้ำลำคลอง และบ้านเรือน ลดการใช้สารเคมีในการบำรุงรักษาต้นไม้ ช่วยกันปลูกต้นไม้ ปลูกไม้ดอกไม้ประดับมากขึ้น ผู้ที่เดินทางมาเที่ยวส่วนใหญ่มาเป็นส่วนตัว มากับเพื่อนหรือญาติ เพื่อมาพักผ่อนหย่อนใจ เหตุที่เลือกมาเที่ยวเพราะค่าใช้จ่ายไม่แพง ทราบข่าวการท่องเที่ยวจากเพื่อนหรือญาติ นักท่องเที่ยวมีความพอใจกับการจัดให้มีบริการด้านการให้ข้อมูลข่าวสารในแหล่งท่องเที่ยว การมีเจ้าหน้าที่นำชม การจัดเส้นทางเที่ยวชม การบริการน้ำดื่ม การจัดเก็บค่าบริการ การจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร และความพอใจต่อการจัดการด้านห้องน้ำ-ห้องสุขา สถานที่จอดรถ/จอดเรือ และสถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มอยู่ในระดับปานกลาง และถ้ามีโอกาสจะกลับมาเที่ยวอีก สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ ให้มีจุดท่องเที่ยวให้มากขึ้น มีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีกิจกรรมสาธิตทางการเกษตร

**ECONOMIC, SOCIAL AND ENVIRONMENTAL CHANGES RESULTING FROM
AGRO-TOURISM : A CASE STUDY OF BUDDHAMONTON DISTRICT
NAKORNPATOM PROVINCE**

AN ABSTRACT

BY

NANTANA SANGPOTIRAT

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Arts (Urban Research and Development)**

At RAJABHAT INSTITUTE CHANDRAKASEM

March 2004

Nantana Sangpotirat.(2004). Economic, Social and Environmental Changes Resulting from Agro-tourism : A Case Study Of Buddhamonton District Nakornpatom Province. Master Thesis, M.A.(Urban Research and Development). Bangkok : Graduate School, Rajabhat Institute Chandrakasem.
Advisor Committee : Assoc.Prof.Dr.Sungsidh Piriyaungsund,
Asst.Prof.Dr.Naphaporn Singhatat.

The purpose of this research was to examine the situation of Agro-Tourism in Buddhamonton District, the impacts of Agro-Tourism that changed the economics, social conditions and the environment of the district, together with problems and obstacles of local entrepreneurs in order to present guidelines for developing Agro-Tourism in general. The samples consisted of 150 tourists who traveled in Agro-Tourism way in Buddhamonton District, local entrepreneurs in Agro-Tourism, government officers concerned and 25 people in the field. The research was comprised of qualitative methodology, using questionnaires and interviews, observation, and quantitative data collection in terms of opinions of the tourists, analyzed by means of arithmetic, percentages, and descriptive statistics.

The research indicated that :

The year 2004 for Agro-Tourism in Buddhamonton District, mainly involved, was to visit to fruit orchids and lotus farms and (visit to) Mahasawat House-Keeping Agricultural Group. Local people gathered as a task force to manage Agro-Tourism in the area. Agro-Tourism has brought higher income to the people in the community. The source of income mostly came from entrance fees and the selling of agricultural products. Employment increased and it created new careers such as operating taxi boats. The agriculturists were proud of their careers. They had more social contact and had exchanged the ideas with tourists and entrepreneurs. People in the community helped each other in keeping clean rivers, canals and households. There was more reduction in the use of chemical fertilizer in growing plants or flowers. Most of the tourists came here by themselves with friends or relatives. They heard about the places from friends or relatives as well. The cost was inexpensive. Tourists were satisfied with

these factors: the information provided at the tourist attractions, the quality of tourguide, traveling route, drinking water, price of services and agricultural products that were available. The satisfaction rate for sanitary level of toilets, car parking/ boat parking and restaurants was medium. If they had more time, most wanted to come back again. The suggestions for Agro-Tourism development were to increase the number of tourist attractions, to do public relations consistently and to have agricultural demonstration activities.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ผลการเปลี่ยนแปลงทาง ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษา :

อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ของ

นันทนา แสงโพธิรัตน์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาเมือง

ของสถาบันราชภัฏจันทรเกษม

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พูลสุข กิจรัตน์ภร)

วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นภาพร สิงห์ตัด)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมาลี ไชยสุภาภกุล)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีเพชร เลิศพิเชฐ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่ม

(ศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล)

ประกาศขอบคุณการ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.สังคิต พิริยะรังสรรค์ ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภาพร สิงห์ตกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมาลี ไชยศุภรากุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประเจษ เกตุน้อย รองศาสตราจารย์ ภัทรา นิคมานนท์ และรองศาสตราจารย์ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ ที่ได้ช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณเกษตรอำเภอพุทธมณฑล และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑลทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ขอขอบคุณผู้ประกอบการและผู้นำกลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมทั้งนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการเก็บข้อมูลในครั้งนี้

ที่สำคัญที่สุดคือกำลังใจจากครอบครัว ที่ให้การดูแลสนับสนุน ตลอดจนเพื่อนๆ ทุกคน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล สำหรับคุณค่าและความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบแต่คุณพ่อที่ล่วงลับไปแล้ว คุณแม่ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

นันทนา แสงโพธิรัตน์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
	ความสำคัญของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตของการวิจัย.....	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2	แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	8
	แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.....	15
	แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	19
	แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	21
	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	28
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	31
	วิธีการศึกษา.....	31
	การกำหนดประชากรและการเลือกผู้ให้ข้อมูล.....	32
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
4	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
	สภาพการณ์ปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	37
	พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของอำเภอพุทธมณฑล.....	37
	การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอพุทธมณฑล.....	41
	การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม.....	53
	การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ.....	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4 (ต่อ)	การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม.....	59
	การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม.....	60
	ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	63
	ลักษณะข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	63
	ลักษณะพฤติกรรมนักท่องเที่ยว.....	66
	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	69
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
	สรุป.....	81
	อภิปรายผล.....	84
	ข้อเสนอแนะ.....	86
	บรรณานุกรม.....	87
	ภาคผนวก.....	91
	ก. หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย.....	92
	ข. แนวคำถามเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม.....	96
	ค. แบบสอบถามนักท่องเที่ยว.....	101
	ง. ภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอำเภอพุทธมณฑล.....	107
	ประวัติย่อผู้วิจัย.....	113

สารบัญญัตราสาร

ตาราง	หน้า
4.1 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	46
4.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล.....	54
4.3 คุณลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยว.....	63
4.4 จำนวนและค่าร้อยละของลักษณะพฤติกรรมกรท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว..	66
4.5 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	66
4.6 จำนวนและค่าร้อยละของวัตถุประสงค์หลักในการมาท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	67
4.7 จำนวนและค่าร้อยละของสาเหตุที่นักท่องเที่ยวเลือกมาเที่ยว.....	67
4.8 จำนวนและค่าร้อยละของแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่นักท่องเที่ยวได้รับ.....	68
4.9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ของนักท่องเที่ยวต่อ การให้ข้อมูลข่าวสารในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	69
4.10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ของนักท่องเที่ยวต่อ เจ้าหน้าที่นำชมแหล่งท่องเที่ยว.....	70
4.11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ของนักท่องเที่ยวต่อ การจัดเส้นทางเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว.....	71
4.12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ของนักท่องเที่ยวต่อ การบริการน้ำดื่ม.....	72
4.13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ของนักท่องเที่ยวต่อ ห้องน้ำ-ห้องสุขา.....	72
4.14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ของนักท่องเที่ยวต่อ สถานที่จอดรถ/จอดเรือ.....	73
4.15 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ของนักท่องเที่ยวต่อ สถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม.....	74
4.16 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อ การจัดเก็บค่าบริการต่างๆ	74
4.17 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ของนักท่องเที่ยว ต่อการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร.....	75
4.18 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ของนักท่องเที่ยวต่อ การจัดบริการท่องเที่ยวทั้ง 9 ด้าน.....	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.19	จำนวนของนักท่องเที่ยวที่มีความประทับใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	77
4.20	จำนวนและร้อยละของโอกาสในการเดินทางกลับมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว.....	78
4.21	จำนวนของนักท่องเที่ยวที่มีต่อประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการ.....	79
4.22	จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของนักท่องเที่ยว.....	80

สารบัญภาพประกอบ

ภาพ	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
4.1 ล่องเรือชมสวนเลียบบคลองมหาสวัสดิ์.....	42
4.2 สวนส้มโอนายบุญเลิศ เศรษฐอำนวย.....	50
4.3 คุณทัศนีย์ ผู้บรรยายในสวนกล้วยไม้.....	51
4.4 พายเรือชมนาบัวนายแจ่ม สวัสดิ์โต.....	52
4.5 การทำผลิตภัณฑ์เกษตรของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์.....	53
ภาพผนวก	
1 แผนที่จุดบริการท่องเที่ยวเกษตร.....	108
2 วิธีปฏิบัติของชาวนา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม.....	108
3 นาบัวนายแจ่ม สวัสดิ์โต.....	109
4 การเก็บบัว ของนายแจ่ม สวัสดิ์โต.....	109
5 การสานกระเช้าและหมวกจากทางมะพร้าว กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์.....	110
6 ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์.....	110
7 การสาธิตวิธีการทำไข่เค็ม ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์.....	111
8 สวนกล้วยไม้ ของนายชุบ คชเวช.....	111
9 ห้องสุขาชาย-หญิง ในบริเวณกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์.....	112
10 ศูนย์บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	112